

RADA GMINY I ZARZĄD GMINY LUZINO

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY LUZINO
DO 2015 ROKU**

LUZINO, lipiec 2000 roku

Spis treści

Lista załączników.....	4
1. Wstęp.....	5
1.1. Cel i przedmiot opracowania.....	5
1.2. Podstawa opracowania.....	6
1.3. Zakres opracowania i metoda wykonania.....	7
1.4. Zasady strategicznego planowania rozwoju Gminy.....	7
2. Charakterystyka ogólna Gminy Luzino.....	9
2.1. Rys historyczny centralnej miejscowości Gminy	9
2.2. Charakterystyka Gminy Luzino.....	9
2.2.1. Ludność.	13
2.2.2. Infrastruktura techniczna.....	15
2.2.2.1. Wodociągi.....	15
2.2.2.2. Kanalizacja sanitarna, deszczowa, melioracje	16
2.2.2.3. Ciepło i gazyfikacja.....	16
2.2.2.4. Gospodarka odpadami.....	17
2.2.2.5. Drogi.....	17
2.2.3. Szkolnictwo i służba zdrowia.....	17
2.2.4. Budżet Gminy.....	17
3. Założenia Strategii Rozwoju Gminy Luzino do 2015 roku.....	19
3.1. Identyfikacja pojęcia „gmina”	19
3.2. Główne problemy Gminy Luzino	20
3.3. Wizje rozwoju Gminy Luzino do roku 2015.....	21
3.3.1. Wizje - synteza	22
3.4. Analiza SWOT.....	23
3.4.1. Synteza wyników analizy SWOT.....	27
3.5. Cele strategiczne.....	28
3.5.1. Cele strategiczne - synteza.....	28
4. Rekomendacje Fundacji „Agencja Rozwoju Regionalnego” wynikające z przygotowanej „Strategii Rozwoju Gminy Luzino...”	30
5. Uwagi końcowe.....	33
6. Załączniki.....	34

Lista załączników

- Seminarium Diagnostyczno- Projektowe nt. „Strategia Rozwoju Gminy Luzino do 2015 roku”
- Lista uczestników seminarium
- Dane ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” dla Gminy Luzino
- Informacje z programu BMBank’99 – Gminy, powiaty, województwa – BMBank,99, dane z 1998 roku
- Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej
- Wizje i Strategie Wokół Bałtyku (VASAB 2010)
- Strategia Województw Polski Północnej
- Regionalny Program Restrukturyzacji Gospodarczej i Przeciwdziałanie Bezrobociu w Województwach Północnych
- Województwo Gdańskie Strategia Rozwoju 2000 Plus
- Obszary problemowe Województwa Pomorskiego

1. Wstęp

1.1. Cel i przedmiot opracowania

Podjęcie racjonalnych decyzji dotyczących rozwoju Gminy wymaga planowania strategicznego łączącego problematykę społeczną, ekologiczną, gospodarczą i przestrzenną. Opracowana przez Zarząd Gminy, akceptowana społecznie i przyjęta do realizacji przez Radę Gminy strategia rozwoju powinna być podstawowym dokumentem kierującym działalnością organów samorządu terytorialnego w dłuższych okresach czasu.

Strategia rozwoju Gminy wraz ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest jednym z podstawowych dokumentów źródłowych służących do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego tegoż regionu.

Celem niniejszego opracowania jest sformułowanie strategii rozwoju Gminy Luzino w perspektywie do roku 2015. Przedmiotem natomiast jest:

- diagnoza potencjału Gminy Luzino,
- perspektywy rozwojowe Gminy wynikające z przewidywanego kształtowania się sytuacji w otoczeniu,
- wizje i cele strategiczne rozwoju Gminy,
- propozycje głównych przedsięwzięć strategicznych - programów do realizacji.

Reforma administracyjna kraju wprowadzająca powiaty oraz nowe województwa, potrzeba przekształceń i rozwoju gospodarczego gminy, bliskie przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, konieczność procesów dostosowawczych, w sposób zasadniczy zmieniają warunki działania gminy i jej współpracy z otoczeniem.

Aby sprostać tym wyzwaniom wykorzystując w pełni istniejący potencjał i szansę rozwojowe, w tym również dostęp do środków pomocowych, przedakcesyjnych i funduszy centralnych. Gmina musi dysponować strategią rozwoju. Władze Gminy muszą ją opracować, a następnie na bieżąco aktualizować uwzględniając realizację celów strategicznych.

W pracach tych powinny brać udział przedstawiciele miejscowej społeczności, środowisk gospodarczych, społecznych, kulturalnych i opiniotwórczych.

1.2. Podstawa opracowania

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie wyników prac zrealizowanych w ramach jednodniowego seminarium diagnostyczno - projektowego pt. „Projektowanie Strategii Rozwoju Gminy” oraz materiałów dostarczonych przez przedstawicieli Gminy.

Seminarium odbyło się w dniu 7 lipca 2000 roku w Luzinie i było prowadzone przez specjalistów z Fundacji „Agencja Rozwoju Regionalnego ARR” z Gdańska. Uczestnikami seminarium byli przedstawiciele Zarządu Gminy i Rady Gminy oraz przedsiębiorstw, organizacji, instytucji, także kościoła, miejscowych środowisk opiniotwórczych i mieszkańców Gminy Luzino - głównych partnerów gospodarczych, społecznych i kulturalnych władz Gminy.

W niniejszym opracowaniu uwzględniano również szereg dodatkowych opracowań i informacji analitycznych, planistycznych i decyzyjnych wykonanych w Gminie Luzino. Ponadto wykorzystano dokumenty analityczne, programowe i metodyczne zewnętrzne, dotyczące województwa pomorskiego oraz całego kraju, w tym także materiały związane z procesami integracji Polski z Unią Europejską. Wymienić tutaj należy następujące opracowania:

- Podstawowe informacje o Gminie do diagnozy stanu istniejącego - Ankieta sporządzona przez gminę wg układu ustalonego przez ARR.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Luzino.
- Dzieje wsi Luzino do schyłku XIX wieku – prof. G. Labuda; część archeologiczna B. Wiącek - Luzino - Gdańsk 1995
- Luzino, Historia wsi Luzina i okolic w latach 1871 – 1985 - Stefan Fikus - Gdańsk 1992
- Województwo Gdańskie - 2000 plus - Strategia rozwoju. Sejmik Samorządowy Województwa Gdańskiego - wrzesień 97 r.
- Województwo Pomorskie. Pomorska Oficyna Wydawnicza - Reklamowa s.c. Bydgoszcz 1999r
- Agroturystyka szansą wsi - stan i perspektywy. Urząd Wojewódzki w Gdańsku - 1998 r.
- Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej - PARR - maj 1997 r.
- Polityka regionalna w Polsce. Cele, procedury i instytucje. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - wrzesień 98 r.
- Rozwój regionalny w Polsce - podstawowe informacje. PARR -1998 r
- Narodowa Strategia Integracji. KIE - styczeń 1997 r.
- Regionalny Program Restrukturyzacji Gospodarki i Przeciwdziałania Bezrobociu w województwach Polski Północnej.

- Zespół Zadaniowy ds. Polityki Strukturalnej w Polsce.
- Region Bałtycki. Rozwój przestrzenny, programy, instytucje. Rządowe Centrum Studiów Strategicznych - 1999 r.
- Konkurencyjność Regionu Polski Północnej Holenderski Instytut Ekonomiczny -grudzień 1997 r.
- Polska Północna. Rozwój Regionalny - Stan obecny i proces uczestnictwa. Zespół Zadaniowy ds. Polityki Strukturalnej w Polsce - IV 1998 r
- Diagnoza stanu województwa Pomorskiego. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową — 1999 r.
- AGENDA 2000 Rozszerzenie Unii Europejskiej. Nowe Wyzwania. Komitet Integracji Europejskiej.
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego SSWP - 2000 r.

1.3. Zakres opracowania i metoda wykonania

Zgodnie z przyjętymi zasadami metodycznymi, opracowanie strategii rozwoju Gminy Luzino oparte zostało o analityczne zestawienie charakterystyki Gminy (podstawowe informacje o Gminie) oraz wyniki prac zespołów roboczych na seminarium diagnostyczno -projektowym, zrealizowanego w dniu 7 lipca 2000 r. z udziałem wójta i przedstawicieli Gminy, specjalistów Urzędu Gminy Luzino oraz zaproszonych gości

Uwarunkowania dalszego rozwoju Gminy stworzone przez autorów niniejszego opracowania zostały przedstawione w trakcie seminarium i poddane weryfikacji przez uczestników. Na bazie tegoż opracowania zostały sformułowane wizje, jak również cele strategiczne Gminy Luzino będące zasadniczymi kierunkowymi założeniami rozwojowymi dla perspektywy sięgającej 2015 roku. Poszerzając i jednocześnie uszczegółowiając kierunkowe założenia, zestawiono propozycję strategicznych celów rozwojowych. W tworzeniu strategii rozwoju Gminy wykorzystano analizę SWOT z elementami planowania strategicznego, wg ustaleń metodycznych określonych przez specjalistów z Fundacji „ARR”.

1.4. Zasady strategicznego planowania rozwoju Gminy

Strategia rozwoju Gminy to pewien generalny koncept (plan) systemowego, długofalowego działania władz (i wszystkich, którzy chcą im w tym pomóc) wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmiennego otoczenia i działań innych podmiotów, ukierunkowany przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujący na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniając wewnętrzne słabości.

Zarząd i Rada Gminy nie mogą ograniczać się do kierowania sprawami bieżącymi, gdyż są również odpowiedzialne za przyszłość całej wspólnoty gminnej. Celem każdej Gminy winien być rozwój zrównoważony i trwały, tj. ekonomicznie realny, społecznie akceptowany i ekologicznie bezpieczny.

Tylko taki rozwój jest czynnikiem aktywizującym społeczność lokalną. Wzywają do podejmowania inicjatywy, uruchamia zasoby oraz „potencjał Gminy”. Problemy rozwojowe Gminy wymagają więc rozwiązań strategicznych. Działania rozwojowe natomiast wymagają czasu, a więc okres jednej kadencji samorządu Gminy jest zbyt krótki. Uzgodnione cele rozwojowe i metody ich realizacji dotyczące ważnych rozstrzygnięć wpływających na wspólną przyszłość, które realizuje się w okresie dwóch czy trzech kadencji - to właśnie jest strategia.

Strategia powinna mieć charakter formalnego dokumentu planistyczno - decyzyjnego zwanego najczęściej „Strategią Rozwoju Gminy do roku ...”

Przyjęta strategia powinna być co roku lub co kilka lat modyfikowana w celu dostosowania jej do zachodzących zmian. Celowe jest więc także zawarcie kontraktów społecznych zapewniających zgodę co do realizacji przyjętych celów bez względu na opcję polityczną.

Jednym z istotnych celów, dla których tworzy się „Strategię Rozwoju Gminy ...” jest możliwość docierania do funduszy pomocowych i przedakcesyjnych. Unia Europejska przyznając środki wymaga posiadania strategii jako jednego z istotnych elementów planowanych przedsięwzięć podmiotu występującego o pomoc, a co za tym idzie strategia jest również pomocna w próbach nawiązywania współpracy międzynarodowej.

Charakterystyka ogólna Gminy Luzino

2.1. Rys historyczny centralnej miejscowości Gminy

Wieś Luzino w identycznym brzmieniu tej nazwy występuje w dokumencie z 1245 r. Należała ona wówczas do norbetanek z Żukowa. Prowadzone w Luzinie wykopaliska świadczą o tym. Że już w czasach prehistorycznych miejsce to było zamieszkane. We wsi mieścił się gród obronny oraz ośrodek jednej z najstarszych parafii pomorskich założonych w początkach krzewienia chrześcijaństwa na tych ziemiach. Młyn w Luzinie był już czynny w pierwszej połowie XIV w. Obok wsi znajdował się folwark.

W 1773 r. w Luzinie mieszkało 117 osób, natomiast już w 1869 ponad 550, z czego ponad stu z nich było Niemcami, osiedlonymi tam planowo przez władze pruskie po rozbiorach. Pod koniec XIX wieku Luzino było jednym z najżywoźniejszych ośrodków walki społecznej i narodowej.

Niegdyś w Luzinie znajdował się cenny architektoniczny drewniany kościół, którego obecność notowano w 1597 r. Zniszczono go w 1733 r. Obecny kościół stanął w 1740 r. Wnętrze kościoła pochodzi z okresów baroku i późniejszych. Jak informuje tablica w 1945 r. hitlerowcy urządzili tu postój więźniów pędzonych ze Stutthofu, którym miejscowa ludność z narażeniem życia pomagała dostarczając żywność.

2.2. Charakterystyka Gminy Luzino

Gmina Luzino usytuowana jest w środkowej części województwa pomorskiego, na pograniczu dwóch wielkich jednostek morfologicznych: Pobrzeża Bałtyckiego i Pojezierza Kaszubskiego. Jest oddalona tylko o 11 km od Wejherowa. Poszczególne wsie sołeckie gminy: Barłomino, Dąbrówka, Kębłowo, Kochanowo, Luzino, Sychowo, Robakowo, Wyszecino, Zblewo, Tęcz, Milwino i Zielnowo położone są po obu stronach szlaku komunikacyjnego Gdańsk – Szczecin (drogi krajowej nr 6 oraz kolei elektrycznej).

Zamieszkuje ją 11.174 mieszkańców. Siedzibą władz administracyjnych i jednocześnie największym skupiskiem obiektów użyteczności publicznej jest największa wieś – Luzino, licząca 5.994 mieszkańców, natomiast najmniejszą zaś wsią jest Zielnowo. Zamieszkują tam 64 osoby.

Gmina obejmuje obszar 11.193,93 ha, z czego 4.137 stanowią lasy. Gmina charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Najwyższe wzniesienie znajduje się w

południowej części Gminy (w miejscowości Milwino) – 201 m n.p.m. Najniższy punkt usadowiony jest w Zelewie i charakteryzuje się wysokością 35 m n.p.m. Południowo-środkowe części Gminy mają charakter pojezierny; występują tu wzgórza morenowe o charakterze moren czołowych oraz nieduże enklawy, na których położone są wiejskie jednostki osadnicze. W północno-zachodniej części Gminy wije się pradolina rzeki Redy – Łeby. Przez Luzino przepływa rzeka Bolszewka, której nazwa z 1680 roku brzmi Luzińska Struga.

Przestrzeń Gminy podzielona jest na wyraźnie zróżnicowane przyrodniczo-funkcjonalne obszary:

1. obszar zurbanizowany – północno – wschodnia część Gminy – Luzino, Kębłowo, Kochanowo,
2. obszar ciekawego krajobrazu – zachodnio-północna część Gminy – pradolina rzeki Redy – Zelewo, Zielnowo,
3. obszar rolniczy – południowo-zachodnia część Gminy – Barłomino, Wyszecino, Tęcz,
4. obszar o funkcji mieszkalnej – południowo – wschodnia część Gminy.

Dominującym ośrodkiem w strukturze osadniczej jest wieś Luzino, położona centralnie w stosunku do obszaru Gminy. Jest dobrze skomunikowana z ośrodkami wiejskimi (poza wsią Zielnowo) drogami powiatowymi o nawierzchniach bitumicznych, bardzo dobrze z ośrodkiem powiatowym – Wejherowem, i wojewódzkim – Gdańskiem, dzięki drodze krajowej nr 6, jak również trakcji kolejowej.

Gmina Luzino położona jest na terenach o umiarkowanym potencjale agroekologicznym. Posiadają one znaczny udział w powierzchni Gminy (60%). Dlatego też produktywność biotyczna utrzymuje się na średnim poziomie. Jest to także związane z występowaniem gruntów klasy V i VI. Jednak w użytkach rolnych gruntu orne zajmują 744% ogólnej powierzchni Gminy, natomiast łąki i pastwiska 25%. Rolnictwo w Gminie cechuje się znacznym, odsetkiem małych gospodarstw (60,5% gospodarstw do 5 ha; 3,2% powyżej 20 ha). Produkcja jest zróżnicowana z przewagą zwierzęcej, z czego 60,88% produkuje dla potrzeb rynku.

Oprócz powyższego na terenie Gminy działają prężnie niewielki, prywatne zakłady produkcyjne i usługowe, których liczba wzrasta z roku na rok. Z danych na dzień 18.05.2000 wynika, że znajdują się tam 573 podmioty gospodarcze. Natomiast tabela nr 2 pokazuje, jak kształtowała się ilość tychże na przestrzeni lat 1994-1997.

Tabela nr 1. Struktura statystyczna działalności gospodarczej w Gminie Luzino

Lp.	Miejscowość	Produkcja	Usługi	Handel	Gastronomia	Transport
1.	Luzino	8	258	73	9	21
2.	Barłomino	3	18	1	0	1
3.	Dąbrówka	1	2	1	0	1
4.	Kębłowo	1	54	12	7	10
5.	Kochanowo	1	8	2	0	1
6.	Milwino	0	17	4	0	3
7.	Robakowo	1	14	6	1	0
8.	Sychowo	0	3	3	0	0
9.	Tępcz	0	3	2	0	0
10.	Wyszecino	0	7	2	0	2
11.	Zełewo	0	3	3	1	3
12.	Zielnowo	0	1	0	0	1
	Razem	15	388	109	18	43

Tabela nr 2. Podmioty gospodarcze

Rok	Ilość podmiotów gospodarczych
1994	332
1995	257
1996	355
1997	410
1998	470

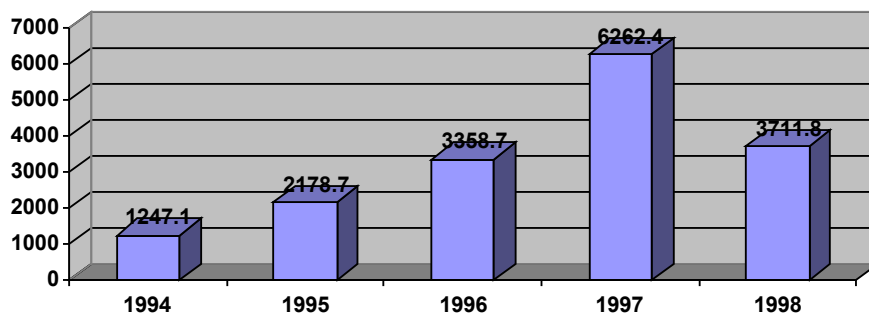
Z roku na rok wzrastają również nakłady przeznaczone przez Gminę na inwestycje:

Tabela nr 3 Nakłady na inwestycje ogółem

Rok	W tys. zł	Na 1 mieszkańca w zł
1994	1247,1	129
1995	2178,7	219
1996	3358,7	331
1997	6262,4	Bd
1998	3711,8	Bd

Bd – brak danych

Rysunek 4. Nakłady na inwestycje w latach 1994-1998 (w tys. zł)

Potencjał leśny pokrywa 42 % powierzchni Gminy. Notowane są zespoły łągów, grądów, bory bagienne, lasy mieszane sosnowo - brzoźowe, lasy dębowo - bukowe. Są to siedliska o teoretycznie dużej produktywności.

Gmina posiada duży potencjał wodny, co związane jest z zasobami rzek: Łeby, Redy, a także jej dopływów - Bolszewki i Gościciny oraz obecnością Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 110. Wpływają na to również zasoby wód czwartorzędowych. Brak jednak w granicach Gminy dużych powierzchniowych zbiorników wodnych.

Pod względem klimatycznym Gminę charakteryzuje znaczne zróżnicowanie warunków ze względu na występowanie odmiennych typów środowiska przyrodniczego. Cechy klimatyczne generalnie odpowiadają ogólnej charakterystyce regionu Pojezierza Nadmorskiego, gdzie notowana jest niska amplituda toczną temperatur (20⁰ C), duże opady i duża liczba dni pochmurnych. Rozkład głównych kierunków wiatrów jest zdominowany przez wiatry wiejące z kierunku zachodniego.

Na terenie Gminy występuje jedno złoża kruszywa naturalnego - piasku o udokumentowanych zasobach. Wykorzystywane są też małe wyrobiska surowców mineralnych. Wiadomo również, iż w granicach administracyjnych Gminy znajdują się także pokłady torfu.

Ze względu na brak uciążliwych źródeł zanieczyszczeń, zróżnicowane ukształtowanie terenu, duże powierzchnie leśne, sąsiedztwo Pradoliny Łeby i Redy oraz strefy krawędziowej wysoczyzny Pojezierza Kaszubskiego, Gmina posiada znaczny potencjał rekreacyjny, który sprzyja aktywnym formom wypoczynku m.in. turystyce pieszej, rowerowej, agroturystyce. Tereny te zachęcają do wypoczynku mieszkańców miast poszukujących spokoju i ciszy.

2.2.1. Ludność

Podstawowe informacje dotyczące ludności zamieszkałej w Gminie Luzino pochodzą z materiałów opracowanych dla Gminy oraz danych pochodzących z Urzędu Statystycznego w Gdańsku.

Tabela nr 4. Struktura ludności w gminie Luzino w 2000 w porównaniu z rokiem 1990

<i>Nazwa wsi</i>	<i>Stan na 3/12. 1990</i>	<i>Stan na 18.05. 2000</i>
Barłomino	549	550
Dąbrówka	280	341
Kębłowo	915	1366
Kochanowo	294	360
Luzino	4800	5992
Milwino	369	452
Robakowo	512	629
Sychowo	217	237
Tęcz	315	319
Wyszecino	446	481
Zetewo	308	371
Zielnowo	67	64
Razem Gmina Luzino	9072	11162

Tabela nr 5. Struktura ludności Gminy Luzino wg wieku

0 - 6 lat	1302	11,67%	38,20%
7 - 13 lat	1682	15,04%	
14 - 19 lat	1279	11,46%	
Wiek produkcyjny 20-60 lat – kobiety	2803	25,11 %	53,29%
Wiek produkcyjny 20-65 lat – mężczyźni	3146	28,18%	
Wiek poprodukcyjny 61 i więcej - kobiety	640	5,73%	8,51%
Wiek poprodukcyjny 66 lat i więcej – mężczyźni	310	2,78%	

Tabela nr 6 bezrobotni zarejestrowani

Rok	Bezrobotni ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1994	592	290	302
1995	480	266	214
1996	398	295	103
1997	268	193	75

Z danych statystycznych na dzień 31.03.2000 r. wynika, iż w Gminie Luzino ilość osób bezrobotnych wynosi 405 osób, w tym: 261 kobiet oraz 144 mężczyzn. Bezrobocie całkowite w procentach równa się 6,8% i wśród kobiet stanowi 9,3%, natomiast wśród mężczyzn 4,5%. Możemy zaobserwować, iż na przestrzeni ostatnich kilku lat mimo, że spada ogólna liczba bezrobotnych, to rośnie odsetek niepracujących kobiet.

Ogólną liczbę miejsc określa się na około 3000. W strukturze miejsc pracy rolnictwo (głównie sektora prywatnego) zajmuje taki samo miejsce co sektor usług – ok. 1200 miejsc pracy. Wg publikacji „Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego” z listopada 1999 r., na terenie Gminy zatrudnionych było 1800 osób, z czego 300 w sektorze publicznym.

Powyższe zestawienie nie uwzględnia zakładów zatrudniających do 5-ciu osób oraz rolników indywidualnych. Szacuje się, że zatrudnienie w tychże wynosi około 1100 osób. Łącznie na obszarze Gminy spośród 3000 miejsc pracy, w sektorze prywatnym jest ich ponad 88% ogółu.

Rozwój społeczno-gospodarczy Gminy oraz chęć poprawy warunków życia mieszkańców, powodować będą przyrost ilości miejsc pracy w szerokiej sferze usług dla ludności.

2.2.2. Infrastruktura techniczna

2.2.2.1. Wodociągi

Źródło wody dla Gminy Luzino stanowią ujęcia głębinowe trzecio- i czwartorzędowe. Tylko dwie wsie: Zelewo i Zielnowo zaopatrują się w wodę z ujęć indywidualnych. Cały czas trwa rozbudowa istniejącej już sieci wodociągowej, pod kątem zaopatrzenia w wodę mieszkańców zabudowy rozproszonej Gminy. Przeprowadzane są również modernizacje, a także rozbudowa istniejących ujęć oraz stacji wodociagowych. Wszystkie ujęcia wodne posiadają aktualne pozwolenia wodno - prawne na pobór wody i eksploatację urządzeń do jej poboru. A oto wykaz ważniejszych inwestycji wodociagowych na terenie Gminy Luzino:

1991 - połączenie wodociągów Luzino - Kębłowo,

- 1992 - 1993 - budowa wodociągu na ulicach Wielki Las i Wejherowska,
- 1993 - 1994 - budowa Stacji Uzdatniania Wody w Luzinie wraz ze zbiornikiem, budowa sieci, studni, hydroforni i sieci wodociągowej we wsi Dąbrówka,
- 1994 - budowa wodociągu na ul. Północnej, Strzebielińskiej i Jasnej, rozbudowa sieci wodociągowej w Sychowie,
- 1994 - 1995 - przebudowa wodociągu na ul. Młyńskiej,
- 1995 - nowa studnia w Luzinie, nowa hydrofornia w Sychowie,
- 1994 - 1996 - budynek przepompowni wody w Milwińskiej Hucie,
- od 1998 - budowa wodociągu w Robakowie,
- 1995 - 1999 - rozbudowa sieci wodociągowej we wsiach Sychowo i Milwino.

2.2.2.2. *Kanalizacja sanitarna, deszczowa, melioracje*

Obecnie jedynie część wsi Luzino posiada kanalizację sanitarną, skąd odprowadzane są ścieki do nowo wybudowanej oczyszczalni mechaniczno - biologicznej. Następnie oczyszczone trafiają do rzeki Bolszewki. Oczyszczalnia jest zlokalizowana w północno - wschodniej części wsi. W pozostałych wsiach problem kanalizacji nie jest rozwiązany. Ścieki gromadzone są w zbiornikach teoretycznie szczelnych. Ścieki te nie podlegają ewidencji. Odbiornikami ze zbiorników są rowy, ciek i oraz pola. Odprowadzanie dzieje się poza kontrolą, co wpływa ujemnie na stan środowiska przyrodniczego.

Jeżeli chodzi o wody opadowe w Gminie problem ten również nie jest rozwiązany. Zwłaszcza w przypadku ich odprowadzania i podczyszczania wód spływających z terenów zurbanizowanych, utwardzonych placów, dużych obiektów np.: magazynowych.

Jeśli chodzi o meliorację, to duży system melioracyjny występuje we wsi Zelewo i jest administrowany przez spółkę wodną. Systemami melioracyjnymi znajdującymi się występującymi w Sychowie, Barłominie i Kębłowie zarządzają prywatni użytkownicy. Generalnie stan techniczny rowów i urządzeń melioracyjnych jest niepokojący. Roboty konserwacyjne odbywają się tylko w przypadku zalewania pól i łąk, czyli tylko wtedy gdy konieczna jest nagła interwencja.

2.2.2.3. Ciepło i gazyfikacja

We wszystkich wsiach istnieją indywidualne systemy grzewcze dostosowane do lokalnych potrzeb, które w trosce o środowisko są modernizowane. Przeprowadza się wymianę kotłów z opalanych węglem na opalane olejem.

Poprzez teren Gminy przechodzi gazociąg wysokiego ciśnienia stanowiący fragment krajowego systemu przesyłu gazu ziemnego. Dotychczas na terenie Gminy Luzino nie ma stacji redukcyjno - pomiarowej i żadna wieś nie jest zgazyfikowana. Przedstawiciele Gminy upatrują możliwość gazyfikacji Gminy w związku z planowaną budową elektrowni gazowej w Żarnowcu.

2.2.2.4. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy brak jest legalnego składowiska odpadów. Istniejące w rejonie wsi Kębłowo wysypisko nie spełnia norm prawnych dotyczących ochrony środowiska, więc co za tym idzie, nie może być zalegalizowane. Mieszkańcy Gminy są uzależnieni od właścicieli składowisk znajdujących się w Rybskiej Karczynie oraz Łężycach.

2.2.2.5. Drogi

Gmina Luzino jest pokryta stosunkowo gęstą siecią dróg, zwłaszcza w swojej północnej części. Problem stanowi duży udział dróg gruntowych. Praktycznie wszystkie drogi gminne są gruntowymi, natomiast nieliczny odsetek dróg o utwardzonej nawierzchni to drogi powiatowe. W samym Luzinie, ulice o nawierzchni bitumicznej to głównie te, które są fragmentami dróg powiatowych. Należy w tym przypadku również rozpatrzyć drogę krajową nr 6, która przecina Gminę i jest dogodnym połączeniem z siedzibą powiatu w Wejherowie, miejscami pracy, urzędami oraz usługami Aglomeracji Trójmiejskiej, a prowadzi przez obszar Gminy ruch tranzytowy.

2.2.3. Szkolnictwo i służba zdrowia

Inwestowanie w infrastrukturę oświatową rozpoczęło się w 1993 r. rozbudową Szkoły Podstawowej w Sychowie, a następnie rozbudowano Szkołę Podstawową w Luzinie oraz w Barłominie. Oprócz inwestycji prowadzono równocześnie remonty obiektów oświatowych zaczynając od likwidacji sanitariatów znajdujących się na zewnątrz budynku (często drewnianych), kończąc na wymianie pokrycia dachowego. W chwili obecnej pozyskano 6 ha ziemi pod budowę gimnazjum w Luzinie. Projekt techniczny zostanie ukończony w sierpniu

2000 r. Na miesiąc wrzesień 2000 planuje się rozpoczęcie budowy 27 oddziałowego gimnazjum dla ok. 700 uczniów.

W 1990 r. w Gminie funkcjonował ośrodek zdrowia mieszczący się w budynku z początku XX wieku. W 1993 r. Gmina zakończyła budowę nowoczesnego ośrodka zdrowia i przekazała go do ZOZ Wejherowo. Od września 1999 r. Rada Gminy powołała Samodzielny Publiczny Zakład opieki Zdrowotnej w Luzinie, w którym zatrudniano:

- 2 lekarzy internistów,
- 3 lekarzy pediatrów,
- 3 lekarzy stomatologów,
- 1 lekarz ginekolog.

Ponadto uruchomiono fizykoterapię i rehabilitację oraz badania EKG oraz USG w pełnym zakresie. Gminny Ośrodek Zdrowia po reformie przez cały czas rozszerza swoją działalność, jak również współpracuje z Radą Gminy, organizując badania profilaktyczne i promocję zdrowia.

2.2.4. Budżet Gminy

Dane dotyczące budżetu Gminy zamieszczone są również w załączniku pt.: „Informacje z programu BMBank '99 - Gminy, powiaty, województwo - BMBank '99".

Tabela nr 7. Budżet Gminy Luzino, dane na III kw. 1998 r.

	Kwota
Dochody budżetu ogółem, w tym:	6,858,221.0
Dochody budżetu własne ogółem	1,391,295.0
Dochody budżetu z tytułu udziałów w podatkach ogółem	1,319,691.0
Dochody budżetu - subwencje ogólne	2,870,151.0
Wydatki, w tym:	7,938,712.0
Wydatki majątkowe ogółem	2,917,434.0
Wydatki na rolnictwo ogółem	577,738.0
Wydatki na transport ogółem	32,076.0
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową ogółem	
Wydatki na oświatę i wychowanie ogółem	3,149,617.0
Wydatki na kulturę i sztukę ogółem	176,177.0
Wydatki na gospodarkę komunalną ogółem	2,134,528.0
Wydatki na ochronę zdrowia ogółem	26,168.0
Wydatki na opiekę społeczną ogółem	696,561.0
Wydatki na kulturę fizyczną i sport ogółem	21,500.0
Wydatki na administrację samorządową ogółem	990,383.0

3. Założenia Strategii Rozwoju Gminy Luzino do 2015 roku

Seminarium rozpoczęło się od wzajemnej prezentacji uczestników, zarówno przedstawicieli gminy Luzino, jak i Fundacji „Agencja Rozwoju Regionalnego”, przedstawienia wzajemnych oczekiwań związanych z warsztatem, a następnie omówiono program pracy.

3.1. Identyfikacja pojęcia „gmina”

Diagnoza problemów rozwojowych Gminy zapoczątkowana została plenarną dyskusją nad znaczeniem pojęcia „gmina” według uczestników seminarium. Dyskusja ta konkretyzuje zakres pracy seminaryjnej i nakierowuje uczestników na tok myślenia - o Gminie.

A oto w jaki sposób uczestnicy warsztatów zdefiniowali pojęcie „gminy”:

1. miejsce pracy,
2. najbliższe środowisko,
3. miejsce życia,
4. instytucja, gdzie płaci się podatki,
5. gmina jest małą ojczyzną.

Można zauważyć, iż dla uczestników spotkania pojęcie „gminy” zamyka się w kręgu znaczeń związanych z najbliższym otoczeniem. Można więc wnioskować, że wśród mieszkańców Gminy występuje silna więź z regionem, który zamieszkują – Kaszubami. Takie rozumienie pojęcia „gmina” możemy wytłumaczyć powołując się na historię okolic Luzina, gdyż jak wiadomo okolice te pod koniec XIX wieku słynęły jako ostoja regionalizmu i Kaszubszczyzny. Korzenie i tradycja utrzymują się nadal wśród mieszkańców Gminy.

Należy wziąć więc pod uwagę to, iż pojęcie „gminy” nie jest w tym przypadku pojęciem wieloaspektowym, i może to mieć istotny wpływ na zawartość formułowanej strategii rozwoju.

Dla potrzeb sformułowania strategii rozwoju Gminy Luzino przyjęto, że przez Gminę będzie się rozumieć umowny kompleks zagadnień przestrzennych, społecznych, gospodarczych, kulturowych i organizacyjnych, związanych z danym terenem i społecznością, w granicach administracyjnych Gminy.

Gmina jako wspólnota mieszkańców powinna zmierzać do osiągnięcia postępującego, akceptowanego społecznie i bezpiecznego rozwoju. W tym celu należy w pełni, ale również nie destrukcyjnie wykorzystywać zasoby przyrodnicze, ludzkie oraz walory krajobrazowe Gminy.

Dalszy program seminarium był realizowany w formie pracy, w zespołach roboczych (grupach), gdzie zostały określone główne problemy gminy. Wyniki prac zespołów były referowane na posiedzeniach plenarnych.

3.2. Główne problemy Gminy Luzino

Oto główne problemy Gminy przedstawione wraz z rangą ważności określoną podczas seminarium oraz uszeregowana w skali malejącej:

Lp.	problem	skala
1.	konieczność rozbudowy sieci szkół, ukończenie budowy gimnazjum w Luzinie	9
2.	zbyt mały budżet gminny	6
3.	zły stan dróg	5
4.	problem składowania, segregacji i utylizacji odpadów	5
5.	konieczność rozbudowy sieci wodociągowej i gazyfikacji	5
6.	brak terenów komunalnych	4
7.	brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, zbyt mała obsada komisariatów policji i brak łączności całodobowej	3
8.	brak naturalnego zbiornika wodnego	2
9.	brak szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego ważnych ośrodków w Gminie	2
10.	bezrobocie kobiet	1
11.	mało i rozdrobnione tereny przeznaczone pod inwestycje związane z rozwojem przemysłu	1
12.	brak przetwórstwa rolno - spożywczego	1
13.	słabe uzbrojenie terenu	1
14.	niewykorzystana baza sportowa, brak infrastruktury turystycznej	0
15.	potrzeba zatrudnienia lekarzy specjalistów na terenie Gminy	0
16.	niewystarczająca promocja Gminy i jej walorów turystyczno -krajobrazowych	0

Dodatkowo w "Studium Uwarunkowań ..." wyróżniono następujące obszary problemowe:

1. Słabe wykształcenie ludności Gminy, zwłaszcza zatrudnionych w rolnictwie,
2. Dynamiczny rozwój funkcji mieszkaniowych głównych miejscowości Gminy /Luzino i Kębłowo/ powodujący chaos urbanizacyjny i opóźnienia we właściwym zabezpieczeniu sfery usługowej (żadna ze wsi rozwijających się nie ma wykształconego centrum usługowego),
3. Brak odpowiednio przygotowanej oferty dla rozwoju aktywności gospodarczej, Inwestycyjnej,
4. Zbyt niski poziom organizacji podstawowej funkcji Gminy - rolnictwa.

Jak widać z powyższego zestawienia, przedstawiciele Gminy Luzino głównymi problemami Gminy określili:

- a) rozwój oświaty i infrastruktury oświatowej - 9 punktów,
- b) zbyt mały budżet - 6 punktów.

c) rozwój infrastruktury technicznej (drogi, konieczność ukończenia budowy sieci wodociągowej, gazyfikacji, kanalizacji oraz zajęcie się problemem gospodarki odpadami) - 5 punktów.

3.3. Wizje rozwoju Gminy Luzino do roku 2015

Uczestnikom spotkania, podzielonym na trzy grupy robocze zaproponowano określenie wizji Gminy do roku 2015 wg ankiety pt. „Twoja wizja Gminy w 2015 roku”. Zespoły pracujące odpowiadały na postawione w ankiecie pytania:

- 1. Jaka będzie liczba ludności? - ilu mieszkańców, struktura wieku mieszkańców.*
- 2. Jaki będzie stan środowiska przyrodniczego?*
- 3. Jaki będzie stan rolnictwa? - ile gospodarstw, jaka produktywność.*
- 4. Co z problemami społecznymi? - poziom biedy, poziom przestępczości.*
- 5. Jaki będzie stan lokalnych finansów? - więcej środków, mniej środków.*
- 6. Jaki będą główne źródła dochodów mieszkańców? ~ kondycja przedsiębiorczości.*
- 7. A co ze stanem infrastruktury? — woda, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, drogi, itp.*
- 8. W jakim kierunku nastąpi rozwój Gminy? - tradycyjnym, bardzo nowoczesna turystyka, agroturystyka, uprzemysłowiona, słaba - nie rozwijająca się.*

Na tej podstawie specjaliści z Fundacji „Agencja Rozwoju Regionalnego” opracowali syntetyczną wizję rozwoju Gminy od roku 2015.

3.3.1. Wizje - synteza

Istniejący potencjał rozwojowy w Gminie Luzino oraz przewidywana sytuacja w otoczeniu uzasadnia przyjęcie następujących założeń generalnych:

- 1. Podstawową specjalizacją (wyróżnikiem) Gminy pozostanie rolnictwo i drobna przedsiębiorczość.*
- 2. **Zmniejszy się ilość małych gospodarstw rolnych, natomiast produkty ich działalności w dużej mierze będą przetwarzane na miejscu.***
- 3. W związku ze spadkiem liczby gospodarstw rolnych przewidywane jest pojawienie się więcej wolnych terenów pod inwestycje, co umożliwi rozwój drobnego przemysłu.*
- 4. Kolejną potencjalną specjalizacją, która będzie się rozwijać jest turystyka, agroturystyka i rekreacja dla mieszkańców miast.*

5. Warunki życia mieszkańców oraz poszerzenie ofert pracy, zwłaszcza dla młodzieży i kobiet, jak również rozbudowa elementów infrastruktury technicznej, a także bezpieczeństwo ulegną poprawie.

Przyszłościową wizję Gminy Luzino można scharakteryzować następująco:

- Gmina stanie się regionem o charakterze rolniczo-przemysłowo - turystycznym, bezrobocie utrzymywać się będzie na poziomie „higienicznym”, dochody mieszkańców na poziomie średniej płacy w województwie. Część terenów rolniczych zostanie przekazana pod inwestycje, lub będzie się na nich rozwijała turystyka, agroturystyka i rekreacja.

- Standard życia mieszkańców Luzina będzie utrzymywał się na średnim poziomie polskim. Gmina będzie posiadała bogatą ofertę pracy i wypoczynku, dla mieszkańców oraz osób z zewnątrz: placówki kulturalne rozwinięte w oparciu o centrum Luzina. Natomiast na bazie szkoły w Luzinie powstanie centrum sportowo - rekreacyjne (boiska, hala gimnastyczna), gdzie odbywać się będą m.in. imprezy środowiskowe związane z historią regionu - Kaszub, czy festyny rekreacyjne - sportowe. Gmina osiągnie dobry poziom i dostępność służby zdrowia.

- Nieskażone pozostanie środowisko naturalne. Zostanie przeprowadzona gazyfikacja i kanalizacja Gminy, dokończona zostanie budowa instalacji wodociągowej. Odpady stałe będą wywożone, składowane oraz utylizowane na wysypisku w sąsiedniej Gminie.

- Rozwinie się turystyka i rekreacja w Gminie poprzez:

- utworzenie sztucznego zbiornika wodnego,
- opracowanie koncepcji i wykonanie ścieżek rowerowych, przyrodniczych, szlaków turystycznych wiązanych z okolicznymi atrakcjami: pomniki przyrody, zabytki przeszłości, pradolina Łeby i Redy,
- > opracowanie szlaku turystycznego „Siadami przeszłości” - z wykorzystaniem tradycji regionalnych oraz odkryć archeologicznych,
- przygotowanie bogatej oferty kwater agroturystycznych,
- powołanie biura promocji Gminy i informacji turystycznej.

- Przy trasie E6, ze względu na bliskość Trójmiasta i obecność portów morskich oraz lotniska rozwinie się sieć zakładów przemysłowych oraz wiele małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjno - handlowych, zapewniających miejsca pracy mieszkańcom Gminy.

- Mieszkańcy będą mieli poczucie bezpieczeństwa osobistego i dobrego poziomu ochrony ich mienia poprzez rozwinięte współdziałanie Gminy z odpowiednimi służbami administracji publicznej.

3.4. Analiza SWOT

W celu określenia silnych stron (atutów) oraz słabości Gminy Luzino dokonano szczegółowej oceny istniejącego potencjału Gminy, w przekroju następujących elementów:

1. *Walory geograficzne, przyrodnicze i krajobrazowe Gminy,*
2. *Środowiska naturalne w Gminie - woda, powietrze, ziemia,*
3. *Mieszkańcy Gminy, zasoby siły roboczej, inicjatywy, przedsiębiorczość lokalna, bezrobocie, itp.,*
4. *Baza materialna i zagospodarowanie przestrzeni, wolne tereny komunalne,*
5. *Rolnictwo, przemysł, handel, usługi w Gminie - istniejący potencjał i kondycja podmiotów,*
6. *Infrastruktura techniczna — drogi, telekomunikacja, energia elektryczna, woda, ścieki, gaz, ciepło, odpady, przedsiębiorstwa komunalne,*
7. *Infrastruktura społeczna - przedszkola, szkoły, służba zdrowia, opieka społeczna, bezpieczeństwo obywateli,*
8. *Budżet Gminy ~ wpływy i wydatki, zasilenia zewnętrzne,*
9. *Organy samorządu terytorialnego - samoocena*

Natomiast oceny szans i zagrożeń rozwoju Gminy Luzino dokonali członkowie zespołów roboczych szczegółowo. Prognoza kierunków zmian w otoczeniu Gminy przedstawiono w przekroju następujących elementów:

1. *Położenie geograficzne Gminy i jej okolic,*
2. *Środowisko naturalne -- woda, powietrze, ziemia,*
3. *Procesy demograficzne w gminie i sąsiedztwie — ludność, struktura wiekowa i produkcyjna,*
4. *Ogólna sytuacja społeczno — gospodarcza w otoczeniu Gminy — koniunktura gospodarcza, rozwój przemysłu, rolnictwa, transportu itp., bezrobocie,*
5. *Konkurencja innych gmin, ośrodków i regionów itp., atrakcyjność inwestycyjna terenu,*
6. *Potencjalni inwestorzy krajowi i zagraniczni -preferencje, zachowania,*

7. Rynek kapitałowy, finanse, środki pomocowe, budżet centralny,
8. Kontakty regionalne, współpraca krajowa i międzynarodowa,
9. Rozwój samorządu terytorialnego, przedsiębiorczość komunalna - legislacja.

Do tworzenia strategii Gminy niezbędne jest sformułowanie na jej wstępie głównych problemów Gminy. Na tej podstawie będzie można kolejno zdefiniować cele strategiczne oraz przedsięwzięcia rozwojowe, najistotniejsze z punktu widzenia Gminy

Poniższe zestawienie atutów i słabości, jak również szans i zagrożeń, ułatwi dalszą syntezę wyników analizy SWOT.

Atuty i słabości

Lp.	Czynnik	Charakterystyka stanu	
		Atut	Słabość
1	2	3	4
1.	Walory geograficzne, przyrodnicze i krajobrazowe Gminy	-Położenie gminy wśród obszarów atrakcyjnych krajobrazowo -Harmonijne i zróżnicowane ukształtowanie terenu, duże obszary leśne	-Brak naturalnego zbiornika wodnego -Brak rezerwatów, parków krajobrazowych -Postępująca degradacja obiektów podworskich
2.	Środowisko naturalne w Gminie - woda, powietrze, ziemia	-Małe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego - Brak „trucicieli” -Zbiornik wód podziemnych	-Ziemia rolnicza niskiej klasy -Dziki wysypiska odpadów -Mały potencjał surowcowy
3.	Mieszkańcy Gminy, zasoby siły roboczej, inicjatywy, przedsiębiorczość lokalna, bezrobocie, itp.	-Młode społeczeństwo o dużym potencjale intelektualnym -Niskie bezrobocie wśród mężczyzn -Kreatywność, pracowitość mieszkańców	-Brak miejsc pracy dla kobiet (wysokie bezrobocie kobiet i brak polityki walki z bezrobociem kobiet) -Brak zasobów finansowych na rozwój przedsiębiorczości -Znaczny poziom ubóstwa
4.	Baza materialna i zagospodarowanie przestrzeni, wolne tereny komunalne	-Atrakcyjne ceny gruntów - Ciekawa rzeźba terenu	-Brak gruntów komunalnych -Rozdrobnienie własności -Brak szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego ważnych punktów w Gminie
5.	Rolnictwo, przemysł, handel usługi w gminie - istniejący potencjał i kondycja podmiotów	-Dobrze rozwinięty handel i usługi -Dobra kondycja finansowa tych podmiotów	-Brak przetwórstwa rolno – spożywczego -Brak polityki rozwoju przemysłu w gminie -Rozdrobnienie gospodarstw

			rolnych -Brak gruntów należących do AWRSP -Mało rentowne rolnictwo
6.	Infrastruktura techniczna - drogi, telekomunikacja, energia elektryczna, woda, ścieki, gaz, ciepło, odpady, przedsiębiorstwa komunalne	-Dobrze rozwinięta sieć energetyczna -Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa -Wystarczająca telefonizacja	-konieczność rozbudowy sieci dróg -sieć kanalizacyjna słabo rozwinięta -konieczność gazyfikacji -brak racjonalnej gospodarki odpadami stałymi
7.	Infrastruktura społeczna -przedszkola, szkoły, służba zdrowia, opieka społeczna. Bezpieczeństwo obywateli	-dobre rozwinięta sieć przedszkoli -rozwinięta sieć szkół podstawowych -dobra baza materialna służby zdrowia	-brak bazy lokalowej - brak gimnazjum, szkoły średniej -brak infrastruktury sportowej -zachwiane bezpieczeństwo obywateli — zbyt mała obsada komisariatów -brak lekarzy specjalistów w ośrodkach zdrowia
8.	Budżet Gminy – wpływy i wydatki, zasilenia zewnętrzne	-umiejętne wykorzystanie zewnętrznych źródeł dofinansowania -niezły poziom dochodów własnych Gminy	-mało środków inwestycyjnych -niski budżet Gminy
9.	Organy samorządu terytorialnego – samoocena	-prężna działalność organów samorządowych	-zachowawcza działalność Zarządu Gminy

Szanse i zagrożenia

Lp.	Czynnik	Charakterystyka stanu	
		Szanse	Zagrożenia
1	2	3	4
1.	Położenie geograficzne Gminy i jej okolic	-Bliskość Trójmiasta- dobra komunikacja (droga E6, linia kolejowa), bliskość portów morskich, lotniska -Lepsza promocja regionu -Powołanie PROT (Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna)	-Dynamiczny rozwój sąsiednich Gmin -Bliskość Trójmiasta – pochłanianie inwestorów i środków finansowych
2.	Środowisko naturalne woda, powietrze, ziemia	-Wykorzystanie pradoliny rzeki Redy i Łeby -małe zanieczyszczenie środowiska naturalnego	-obecność zbiorników wodnych w sąsiednich Gminach

3.	Procesy demograficzne w gminie i sąsiedztwie -ludność, struktura wiekowa i produkcyjna	-niższy przyrost naturalny w sąsiednich Gminach spowoduje wzrost miejsc pracy dla mieszkańców Gminy Luzino -Luzino zapleczem osiedleńczym i gospodarczym dla Trójmiasta migracja dodatnia do Luzina	-wzrost bezrobocia w sąsiednich Gminach i powiatach -słabnąca koniunktura w województwie
4.	Ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza w otoczeniu Gminy -koniunktura gospodarcza, rozwój przemysłu, rolnictwa, transportu itp., bezrobocie	-pozytywna koniunktura w województwie -Województwo Pomorskie jednym z 4 biegunów wzrostu w Polsce	-wzrost bezrobocia w sąsiednich Gminach i powiatach -rządowe preferencje terenów o większym bezrobociu i niskim poziomie Infrastruktury -brak możliwości ukończenia inwestycji -wejście do Unii Europejskiej
5.	Konkurencja innych gmin, ośrodków i regionów itp., atrakcyjność inwestycyjna terenu	-bliskość Trójmiasta -możliwości rozwoju -Bliskość Pobrzeża Bałtyku -rozwój turystyki	- silne Gminy sąsiednie
6.	Potencjalni inwestorzy krajowi i zagraniczni preferencje, zachowania	-Tendencja do lokowania inwestycji przy głównych drogach	-brak inwestorów -brak promocji - regionu, Gminy
7.	Rynek kapitałowy, finanse, środki pomocowe, budżet centralny	-Łączenie gmin w celu pozyskania środków pomocowych z funduszy Unii Europejskiej	-niestabilna polityka finansowa państwa -preferowanie Gmin o małym stopniu zaangażowania w infrastrukturę -niewystarczające subwencje i dotacje -szczególnie oświatowa
8.	Kontakty regionalne, współpraca krajowa i międzynarodowa	-duża szansa upatrywana w przyłączeniu się do związku PSGW (Pomorskie Stowarzyszenie Gmin Wiejskich)	-Brak współpracy międzynarodowej
9.	Rozwój samorządu Terytorialnego, przedsiębiorczość komunalna - legislacja	-Powołanie innych szczebli samorządu i ich sprawna działalność	-Legislacja - konieczność wykonywania zadań bez wsparcia finansowego -hamowanie działalności organów samorządowych gminy wynikające z <u>niedofinansowania</u>

3.4.1. Synteza wyników analizy SWOT

Podstawą formułowania wizji i celów strategicznych rozwoju Gminy Luzino dla dalszego okresu czasu jest analiza wyników SWOT, a następnie jej synteza, której późniejsze wykorzystanie powinno przebiegać zgodnie z następującymi założeniami:

- a) *wzmocnienie istniejących już silnych stron oraz skuteczne wykorzystanie szans,*
- b) *likwidacja słabych stron i eliminacja zagrożeń,*
- c) *wykorzystanie słabych stron tak, aby uczynić z nich atuty.*

Jako eksperci proponujemy wykorzystanie „metody mieszanej”, czyli obejmującej wszystkie wymienione wyżej podejścia. Systematyczne zestawienie atutów i słabości oraz szans i zagrożeń uszeregowanych w kolejności istotności przedstawia poniższa tabela:

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. korzystne położenie geograficzne, ciekawe ukształtowanie terenu, bogactwo walorów krajobrazowych, 2. bliskość Trójmiasta - rynki zbytu, „zaplecze dla Trójmiasta”, 3. wolne tereny pod inwestycje, 4. środowisko naturalne o dużym stopniu czystości, 5. dobra baza dla rozwoju turystyki i wypoczynku, 6. zasoby rąk do pracy i chęć działania w celu poprawienia sytuacji materialno - bytowej mieszkańców Gminy Luzino.	<ol style="list-style-type: none"> 1. braki w infrastrukturze - drogi gminne, kanalizacja, gazyfikacja, gospodarka odpadami, 2. niewykorzystana i niedofinansowana baza turystyczna, 3. słaby rozwój rolnictwa i brak przetwórstwa, 4. brak kontaktów i współpracy z partnerami z zagranicy, 5. wysokie bezrobocie wśród kobiet oraz brak programu walki z nim, 6. niski budżet Gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój ruchu tranzytowego wzdłuż „Via Hanseatica”, 2. bliskość Trójmiasta - dobra komunikacja, obecność portów morskich i lotniska, 3. utrzymujące się zainteresowanie inwestycjami w Polsce - możliwość nawiązania kontaktów międzynarodowych, 4. rosnące zapotrzebowanie na turystykę, wypoczynek i rekreację w warunkach nieskażonej przyrody, ciszy i spokoju, 5. silne tradycje regionalne - Kaszubszczyzna, 6. powołanie dodatkowych szczebli samorządu terytorialnego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niestabilna polityka społeczno gospodarcza państwa, 2. zbyt małe dotacje i subwencje dla Gminy z budżetu centralnego, 3. konkurencja sąsiednich Gmin oraz Trójmiasta w sferze przyciągania inwestorów, turystów i środków z budżetowych, 4. brak współpracy międzygminnej

3.5. Cele strategiczne

Określenie dalekosiężnych celów jest niezbędne dla dalszego rozwoju Gminy. Cele warunkują rozwój, który powinien być stanem zbliżonym do nakreślonych powyżej wizji. Wymaga to realizacji szeregu działań, a także osiągnięcia szeregu celów strategicznych, które przedstawiono poniżej.

Rozwiązanie głównych problemów Gminy w dużej mierze powinno być poparte staraniami o zasilenie budżetu Gminy ze środków zewnętrznych. Budżet powinien być zasilany nie tylko poprzez wpływy z budżetu centralnego, ale również poprzez dotacje i subwencje pochodzące z Unii Europejskiej. Niezbędne w tym przypadku również jest nawiązanie współpracy międzynarodowej, co może w znacznym stopniu przyczynić się do pozyskania środków finansowych, w tym zagranicznego kapitału inwestycyjnego, czy środków pomocowych. Pozwoliłoby to Gminie ukończyć rozpoczęte projekty i zastanowić się nad dalszą, drogą rozwoju Gminy, w czym będzie pomocna opracowywana „Strategia...”.

3.5.1. Cele strategiczne - synteza

Biorąc pod uwagę tezy przedstawione przez uczestników seminarium oraz dane zawarte w „Studium...”, „możemy przedstawić kompilacje celów strategicznych koniecznych dla osiągnięcia żadanego stanu rozwoju Gminy:

1. Przyspieszenie rozwoju przedsiębiorczości i polepszenie warunków działalności gospodarczej:

- wyznaczenie terenów pod funkcje nierolnicze w ramach nowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy,
- wdrażanie nowych metod zarządzania i nowych technologii w firmach na terenie Gminy,
- powołanie punktu informacji gospodarczej w Gminie

2. Podniesienie stanu edukacji młodzieży dla sprostania wyzwaniom przyszłości:

- Budowa gimnazjum - obecnie najważniejszy cel dla Gminy,
- budowa obiektów sportowych, (sala sportowa, basen, modernizacja stadionu, itp.),
- rozwój placówek kształcenia ustawicznego dla dorosłych,
- zwiększenie ilości zajęć językowych i integracji z UE.

3. Restrukturyzacja rolnictwa połączona z poszukiwaniem i tworzeniem nowych możliwości pracy poza rolnictwem:

- tworzenie dużych, wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych,
- poszerzenie ofert pracy np. w agroturystyce,
- wdrożenie gminnego programu przeciwdziałania bezrobociu.

4. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwój infrastruktury technicznej i gospodarki odpadami:

- budowa dróg, wykonanie bezkolizyjnego zjazdu z trasy E 6 do Luzina,
- rozbudowa kanalizacji sanitarnej i kolejnych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy,
- rozwiązanie problemu wód opadowych, wykonanie gazyfikacja Gminy,
- dalsza rozbudowa sieci wodociągowej.

5. Utworzenie w Luzinie centrum gospodarczego również dla gmin ościennych:

- stworzenie dogodnych warunków dla rozpoczynania działalności gospodarczej oraz dla inwestorów,
- budowa centrum rekreacyjne - sportowego, wybudowanie centrum gospodarczego Luzina,
- rozszerzenie oferty handlowo-usługowej.

6. Rozwój sektora usług turystycznych:

- rozwój agroturystyki,
- budowa ścieżek turystycznych,
- dbałość o zachowanie czystości środowiska naturalnego,
- wykorzystanie regionalnych tradycji dla rozwoju turystyki, utworzenie punktu informacji turystycznej regionu, rozwój infrastruktury turystycznej.

7. Wypracowanie i promocja nowego wizerunku Gminy, dla pozyskania inwestorów, turystów i ludności osadniczej z miast.

- dążenie do zacieśnienia kontaktów z sąsiednimi Gminami przy jednoczesnym zachowaniu własnych tradycji kulturowych,
- opracowanie własnego folderu skierowanego do inwestorów i turystów, opracowania hasła promocyjnego Gminy,
- stworzenie oferty dla inwestycji mieszkaniowych na terenie Gminy, wykreowanie imprezy o zasięgu regionalnym w Luzinie.

Oprócz siedmiu głównych sformułowań powyżej zostały podane także cele pośrednie.

4. Rekomendacje Fundacji „Agencja Rozwoju Regionalnego” wynikające z przygotowanej „Strategii Rozwoju Gminy Luzino...”

Rozważając długo - i krótkookresowe cele strategiczne możemy zastanowić się nad przedsięwzięciami, których realizacja jest najprawdopodobniejsza, a zależec będzie od możliwości ekonomicznych Gminy, instytucji oraz inwestorów prywatnych. O kolejności realizacji tychże przedsięwzięć decyduje aktywność władz Gminy Luzino, aktywność gospodarza firm prywatnych uwzględniających warunki konkurencji i opłacalności inwestycyjnej w tym regionie, wreszcie zdecydują względy polityczne - decyzje władz Gminy.

Sugerujemy, aby przy wyborze kolejności realizacji poszczególnych przedsięwzięć wziąć pod uwagę oprócz w/w czynników również uzyskanie efektu strategii - wyzwolenia i otwierania następnych obszarów aktywności Gminy i firm prywatnych. Proponujemy, aby przystąpić do realizacji tych przedsięwzięć, które przy małym nakładzie sił i środków dadzą maksymalne efekty.

Uważamy, że istnieją co najmniej dwa takie obszary działań:

- szeroko rozumiany rozwój turystyki przyjazdowej,
- zatrzymanie i skierowanie na teren Gminy ruchu samochodowego z trasy E6.

Główną rekomendacją w tym zakresie jest przygotowanie **Centrum Obsługi Samochodów (COS)**. W tym celu należy wytyczyć przy trasie E6 kilkadziesiąt hektarów, najlepiej nieużytków rolnych. Teren ten, rozparcelowany na działki wg przyjętego projektu byłby wystawiony na wieloletnią dzierżawę (40 - 60 lat), po bardzo preferencyjnych stawkach. Celem byłoby przyciągnięcie inwestorów dla przedsięwzięć składających się na COS, np.:

- stacje paliw,
- restauracje i bary z zapleczem socjalnym i rozrywkowym,
- sklepy i hurtownie branży samochodowej (giełda części samochodowych),
- parking strzeżony.

Tak przygotowany projekt zapewni pracę dla około 500 osób.

Wokół Centrum Obsługi Samochodów, którego głównym celem byłoby zatrzymanie i wykorzystanie poruszającego się po trasie E6 potoku pojazdów, zarówno ciężarowych, jak również osobowych, wskazane jest wdrożenie jeszcze kilku przedsięwzięć towarzyszących COS:

- otwarta giełda warzywna i spożywcza produktów rolnych, której celem byłoby zainicjowanie handlu produktami rolnymi przeznaczonymi na rynek najbliższej aglomeracji jaką jest Trójmiasto i okolice,
- składnica złomu samochodowego, specjalizująca się w gromadzeniu i utylizacji złomu samochodowego.

W przypadku giełdy, obiekt pod handel składający się z zadaszonych wiat i ogrzewanego zaplecza socjalnego mógłby być wzniesiony na terenach Gminy, za zgodą właścicieli gruntów, za pieniądze z funduszy przeznaczonych na restrukturyzację rolnictwa i środków na aktywne formy zwalczania bezrobocia. Całe przedsięwzięcie powinno być zaprojektowane i uzgodnione w świeżo powstałym, w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego Departamencie Rolnictwa i Zasobów Naturalnych. Szybkie przygotowanie opisu projektu, zaopiniowanie go przez wojewódzką Izbę Rolniczą, daje duże szansę na zdobycie na ten cel funduszy wojewódzkich i ponad wojewódzkich. Na terenie kraju funkcjonuje już kilka lokalnych giełd cieszących się wielką popularnością. Dodatkowym źródłem finansowania powyższego przedsięwzięcia może stać się Wojewódzki Urząd Pracy.

Natomiast jeżeli chodzi o składnicę złomu, jej utworzenie związane jest z ciągle rosną na drogach ilości samochodów oraz konieczność zagospodarowania starych pojazdów, często porzucanych w pobliżu dróg. Przyciągnięcie do Gminy prywatnych inwestorów oferujących usługi transportowe, pocięcia na złom niechcianych pojazdów to zadanie dla władz Gminy. Konieczne byłoby zawarcie stosownych umów dotyczących tej sprawy w wydziałami administracyjnymi, odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i czynność dróg Województw Pomorskiego, Powiatów i Gmin. Składnicy złomu ponadto może towarzyszyć handel częściami samochodowymi.

Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i promocja Gminy. Realizacja

Rozwoju gospodarczego Gminy Luzino wymaga skutecznej promocji turystycznej i promocji inwestycyjnej. Działania promocyjne turystyczne powinny być realizowane pod nowym hasłem, logo lub sztandarowej atrakcji Gminy. Może to być np.: proponowane w Gminie hasło: "Szukasz luzu przyjeżdż do Luzina" oraz rozpropagowanie w oparciu o kulturę i tradycję regionalną atutów Gminy. W tym celu należy w dużym nakładzie wydać folder promocyjny, stworzyć witrynę internetową, informować o atrakcjach turystycznych, bazie noclegowej, itp. Natomiast działania promocyjne i inwestycyjne należy zorientować pod konkretne grupy potencjalnych inwestorów. Wymaga to profesjonalnego podejścia, nawiązania kontaktów oraz konsekwentnego kreowania nowego wizerunku Gminy.

Wysypisko śmieci, którego budowa jest planowana, powinno znaleźć się poza granicami Gminy. Należy również zlikwidować powstałe "dzikie wysypiska", które powodują zaburzenie piękna krajobrazu i urażają odczucia estetyczne, a co za tym idzie nie tylko przyczyniają się do degradacji lokalnego środowiska, ale również nie wpływają korzystnie na rozwój agroturystyki. Lasy i nieskażona przyroda to niezwykle cenny atut Gminy Luzino. Korzystniejszym rozwiązaniem będzie, w tym przypadku, składowanie odpadów na wysypisku w sąsiedniej Gminie, a fundusze przeznaczone pierwotnie na budowę miejscowego wysypiska należy wykorzystać na np.: **lepsze przygotowanie dla osadnictwa**, a w dalszym ciągu rozwój infrastruktury technicznej.

Finansowanie

Źródłami finansowania przedsięwzięć objętych strategią rozwoju, które zasilą budżet Gminy Luzino będą dotacje zewnętrzne oraz środki pomocowe. Najistotniejszym źródłem środków pomocowych może być fundusz restrukturyzacji rolnictwa SAPARD. Konieczne jest więc zgłoszenie tego projektu do regionalnego programu restrukturyzacji rolnictwa. Dla inwestycji proekologicznych można wykorzystać możliwości oferowane przez amerykański projekt ECOLINKS, czy też 5 Program Ramowy Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji Unii Europejskiej.

W celu sprawnej realizacji strategii rozwoju Gminy celowe jest powołanie w Luzinie, na drodze uchwały Rady Gminy Gminnego Centrum Promocji, Rozwoju Przedsiębiorczości i Informacji Turystycznej. Zadaniem Centrum będzie prowadzenie prac pilotażowych, współpraca z jednostkami zewnętrznymi, tworzenie koncepcji, uzyskiwanie środków dla finansowania przedsięwzięć. Na początek wystarczy jeden, bądź dwóch pracowników, a napisanie np. aplikacji do jednego z funduszy przedakcesyjnych będzie wymagało pomocy zewnętrznej.

Dla sprawowania nadzoru i koordynacji prac objętych strategią rozwoju Gminy celowe jest powołanie rady Rozwoju Gminy przy Wójcie, składające się z wpływowych osób zaprzyjaźnionych lub związanych z Gminą.

5. Uwagi końcowe

Zarząd Gminy i Rada Gminy, oprócz kierowania sprawami bieżącymi społeczności lokalnej, odpowiedzialne są przed całą wspólnotą samorządową za przyszłość Gminy. Rozwiązywanie problemów rozwojowych Gminy wymaga podejmowania decyzji strategicznych.

Strategię dla Gminy tworzy się również w celu docierania do funduszy pomocowych i przedakcesyjnych. Unia Europejska przyznając środki wymaga posiadania strategii jako jednego z istotnych elementów planowanych przedsięwzięć występującego o pomoc Podmiotu.

Dalsze prace związane z tworzeniem i realizacją niniejszej Strategii rozwoju Gminy Luzino powinny obejmować następujące czynności:

1. Zaopiniowanie niniejszego dokumentu przez Zarząd Gminy, ewentualne wniesienie korekt (o ile zajdzie taka potrzeba) i przedłużenie Radzie Gminy do zatwierdzenia.
2. Ocena dokumentu przez Radę Gminy (ewentualnie po zaopiniowaniu przez stosowne komisje rady) i jego uchwalenie.
3. Powołanie Centrum Promocji, Wspierania Przedsiębiorczości i Informacji turystycznej, oraz Rady Rozwoju Gminy.
4. Opracowanie programów operacyjnych ujętych w strategii oraz ewentualnie aplikacji o dofinansowanie przedsięwzięć ze środków zewnętrznych, w tym przedakcesyjnych i pomocowych.
5. Wykorzystanie dokumentu jako podstawy opracowania nowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy.
6. Wykorzystanie dokumentu jako podstawy planowania działalności władz Gminy i Urzędu Gminy, w tym planowania przedsięwzięć inwestycyjnych i budżetu.

Przyjęta strategia powinna być, co roku lub, co kilka lat weryfikowana i aktualizowana w celu dostosowania jej do zachodzących zmian.